

Departamento sa Edukasyon Estado sa Hawaii Branch sa mga Serbisyo sa Pagkaon sa Eskwelahan (Hawaii State Department of Education School Food Services Branch)

Pag-akomodar sa mga Bata nga adunay Espesyal nga Panginahanglan sa Diyeta sa Pagkaon sa Mga Programa sa Nutrisyon sa Eskwelahan (ATTACHMENT J)

Aron masiguro nga ang mga bata nga adunay mga lahing abilidad adunay parehas nga mga oportunidad sama sa ubang mga bata nga makadawat ug usa ka edukasyon ug mga benepisyo nga may kalabotan sa edukasyon, ang mga programa sa nutrisyon sa federal nga eskwelahan gikinahanglan nga maghatag espesyal nga mga akomodasyon sa pagkaon alang niini nga mga estudyante. Ang mga pananglitan niini nga mga akomodasyon naglakip sa mga restriksyon sa pagkaon ug mga pag-ilis, mga pagbag-o sa texture ug pagkamakanunayon (pananglitan, lunsay, gipalapot nga mga likido), naduganganan o pagkunhod sa mga kaloriya, ug ihap sa carbohydrate.

Kini nga dokumento adunay giya sa pag-akomodar sa espesyal nga mga panginahanglanon sa pagkaon sa mga programa sa nutrisyon sa eskwelahan base sa federal nga mga balaod ug U.S. Department of Agriculture (USDA) nga mga kinahanglanon. Gidetalye usab niini ang mga kinahanglanon alang sa mga pagbag-o sa pagkaon ug dugang nga mga palisiya nga nagdumala niini nga mga akomodasyon.

SEKSYON I. FEDERAL LEGISLATION NGA NAGAPANGHIGAYON SA MGA DISABILITIES

Ang federal legislation nagmando nga ang Serbisyo sa Pagkaon sa Eskwelahan mag-serve sa mga bata nga adunay mga disabilities. Kini nga mga balaod naglakip sa *Rehabilitation Act sa 1973, Mga Indibidwal nga adunay Disabilities Balaodnon sa Edukasyon (Individuals with Disabilities Education Act) (IDEA), Americans with Disabilities Act (ADA) of 1990, ug American with Disabilities Act Amendments Act (ADAAA) sa 2008*. Dugang pa, ang USDA nagpagawas ug non-discriminatory nga mga regulasyon (7CFR 15b) ingon man mga regulasyon nga nagdumala sa Nasyonal nga Programa sa Paniudto sa Eskwelahan (National School Lunch Program) ug Programa sa Pamahaw sa Eskwelahan (School Breakfast Program). Kini nga mga regulasyon nagpatin-aw nga ang mga pag-ilis sa regular nga pagkaon kinahanglan buhaton alang sa mga bata nga naay disabilities nga nagapugong sa ilang mga pagkaon kung ang usa ka giila nga awtoridad sa medisina nagpamatuod sa panginahanglan.

Ang giya alang sa mga eskwelahan gibase sa USDA nga Instruksyon sa Serbisyo sa Pagkaon ug Nutrisyon (Food and Nutrition Service Instruction) 783-2, Rebisyon 2, Mga Pagpuli sa Pagkaon (Meal Substitutions) para sa Medical o Uban pang Dietary nga mga Rason. Ang sukaranang mga giya sa USDA sa mga pagpuli sa pagkaon (meal substitution) mahimong makit-an sa karon Pag-akomodar sa mga Bata nga adunay Espesyal nga Dietary Mga Kinahanglanon sa Mga Programa sa Nutrisyon sa Eskwelahan nga manual.

SEKSYON II. MGA DEPINISYON SA DISABILITY UG GIILA NGA MEDICAL NGA AWTORIDAD

Ubos sa Seksyon 504 sa Rehabilitation Act of 1973 ug Americans with Disabilities Act (ADA) sa 1990, ang usa ka "tawo nga adunay disability" nagpasabut sa bisan kinsa nga tawo nga adunay pisikal o mental nga kapansanan, nga naglimite sa usa o daghang dagkong mga kalihokan sa kinabuhi, adunay rekord sa ingon nga pagkadaot, o giisip nga adunay ingon nga impairment.

“Ang pisikal o mental nga impairment” nagpasabut nga (1) bisan unsang sakit o kondisyon sa pisyolohikal, pagkadaot sa kosmetiko, o pagkawala sa anatomikal nga nakaapekto sa usa o daghan pa sa mosunod nga mga sistema sa lawas: neurological; musculoskeletal; espesyal nga mga organo sa pagbati; respiratory, lakip na ang mga organo sa pagsulti; cardiovascular; reproductive; digestive; genitourinary; hemic ug lymphatic; panit; ug endocrine; o (2) bisan unsang mental o psychological disorder, sama sa mental retardation, organic brain syndrome, emosyonal o mental nga sakit, ug piho nga mga disability sa pagkat-on.

Ang termino nga "pisikal o mental nga impairment" naglakip sa daghang mga sakit ug kondisyon, ang pipila niini mahimong:

- orthopaedic, visual, speech ug hearing impairments;
- cerebral palsy;
- epilepsy;
- muscular dystrophy;
- multiple sclerosis;
- cancer;
- sakit sa kasing-kasing;
- metabolikong mga sakit, sama sa diabetes o phenylketonuria (PKU);
- anaphylaxis sa pagkaon (grabe nga allergy sa pagkaon);
- mental retardation;
- emosyonal nga sakit
- pagkaadik sa droga ug alkoholismo;
- piho nga disabilities sa pagkat-on;
- mga sakit sa HIV, ug
- Tuberculosis.

“Adunay usa ka rekord sa ingon nga impairment” nagpasabut nga adunay kasaysayan sa, o nasayup nga giklasipikar nga adunay depekto sa pangisip o pisikal nga naglimite sa usa o daghang dagkong kalihokan sa kinabuhi.

“Giisip nga adunay impairment” nagpasabot (1) adunay pisikal o mental nga depekto nga wala maglimite sa dagkong mga kalihokan sa kinabuhi apan gitratar sa usa ka nakadawat ingon nga nagkonsulta sa maong limitasyon; (2) adunay pisikal o mental nga depekto nga naglimite sa dagkong mga kalihokan sa kinabuhi tungod lamang sa mga kinaiya sa uban ngadto sa maong impairment; o (3) walay bisan usa sa mga kapansanan nga gihubit sa ibabaw apan gitratar sa usa ka nakadawat ingon nga adunay ingon nga impairment.

Mga Indibidwal nga adunay Disabilities Education Act (Individuals with Disabilities Education Act)

Ubos sa Mga Indibidwal nga adunay Disabilities Education Act (Individuals with Disabilities Education Act) (IDEA) sa 2004, ang bata nga adunay “disability” nagpasabut: 1) usa ka bata nga gi-evaluate subay sa IDEA nga adunay usa o daghan pa sa giila nga mga disabilities; 2) ang disability makadaot sa performance sa edukasyon; ug 3) tungod sa disability ug sa dili maayong epekto, ang bata nanginahanglan ug espesyal nga edukasyon ug may kalabutan nga mga serbisyo.

Kini nga mga disabilities naglakip sa:

- autism;
- bungol-buta;
- pagkabungol o uban pang mga depekto sa pandungog;
- mental retardation;
- orthopedic impairments;
- ubang impairment sa panglawas tungod sa laygay o grabeng mga problema sa panglawas, sama sa hubak, diabetes, nephritis, sickle cell anemia, kondisyon sa kasingkasing, epilepsy, rheumatic fever, hemophilia, leukemia, pagkahilo sa lead, tuberculosis;
- emosyonal nga kasamok;
- piho nga disabilities sa pagkat-on;
- impairment sa sinultihan o pinulongan;
- traumatic nga kadaot sa utok;
- pagkadaot sa panan-aw lakip ang pagkabuta nga makaapektar sa edukasyonal nga performance sa bata, ug
- Daghang disabilities.

Attention deficit disorder o attention deficit hyperactivity disorder mahimong mahulog ubos sa usa sa 13 ka mga kategoriya. Ang klasipikasyon nagdepende sa partikular nga mga kinaiya nga nalangkit sa sakit ug sa unsang paagi ang kondisyon nagpakita sa kaugalingon sa estudyante, nga maoy magdeterminar sa kategoriya.

Ang Indibidwal nga Programa sa Edukasyon (Individualized Education Program) (IEP) nanginahanglan ug sinulat nga pahayag para sa usa ka bata nga adunay kakulangan nga gipalambo, girepaso, ug gibag-o subay sa IDEA ug sa mga regulasyon sa pagpatuman niini. Ang IEP mao ang sukaranan sa programang pang-edukasyon sa estudyante nga naglangkob sa programa sa espesyal nga edukasyon ug mga may kalabutan nga serbisyo nga ihatag sa usa ka bata nga adunay kakulangan nga sakop sa IDEA.

Kung gikinahanglan ang mga serbisyo sa nutrisyon ubos sa IEP sa usa ka bata, ang mga opisyal sa eskwelahan kinahanglan nga mosiguro nga ang mga staff sa Serbisyo sa Pagkaon sa Eskwelahan apil na sa mga desisyon bahin sa espesyal nga mga pagkaon.

Temporaryo nga Disability

Kung ang usa ka estudyante adunay temporaryo nga disability, ang programa sa serbisyo sa pagkaon sa eskuylahan kinahanglan nga maghimo bisan unsang mga akomodasyon sa pagkaon nga gitakda sa giila nga awtoridad sa medisina sa Attachment J-1. Usa ka pananglitan sa usa ka temporaryo nga disability mao ang usa ka estudyante nga adunay mayor nga oral surgery ug dili makakaon sa pagkaon sulod sa usa ka yugto sa panahon gawas kung ang texture giusab.

Giila nga Medical nga Awtoridad

Ubos sa federal-ug state-level nga giya, ang mosunod nga depinision nagpaila kung kinsa ang gitugotan sa pagkompleto ug pagpirma sa gikinahanglan sa estado nga medikal nga pahayag alang sa mga akomodasyon sa pagkaon sa Mga Programa sa Nutrisyon sa Bata (Child Nutrition Programs).

Mga doktor nga lisensyado sa estado (e.g. MD, DO, ND), Physician Assistant (PA), Advanced Practice Registered Nurse (APRN/RPN) nga adunay prescriptive nga awtoridad ug sulod sa scope sa praktis o specialty, ug bisan unsang Hawaii (Estado o State) Departamento sa Komersiyo (Department of Commerce) ug Kalihokan sa Konsyumer (Consumer Affairs) (DCCA) mi-aprobar sa lisensyadong medical provider nga lisensyado sa pagreseta sa mga tambal ug/o medikal nga nutrisyon nga terapiya.

SEKSYON III. MGA PAGBAG-O SA PAGKAON PARA SA ESPESYAL NGA DIETARY NGA PANGINAHANGLAN

Ang USDA nagkinahanglan sa mga eskwelahan sa paghatag ug giusab nga mga pagkaon nga walay dugang nga gasto sa mga estudyante nga ang disability nagapugong sa ilang pagkaon, base sa gikinahanglan sa estado nga medikal nga pahayag, o Attachment J-1, gikan sa usa ka giila nga medikal nga awtoridad.

Ang medikal nga pahayag kinahanglan nga maglakip sa:

- usa ka paghulagway sa pisikal o mental nga impairment sa bata;
- usa ka katin-awan kung unsa ang kinahanglan buhaton aron ma-accommodate ang bata; ug
- mga pagkaon nga dili iapil ug girekomenda nga mga alternatibo sa pagkaon.

Ang medikal nga pahayag kinahanglang makompleto sa tanang gikinahanglang impormasyon sa *wala pa* ang Branch sa Serbisyo sa Pagkaon sa Eskwelahan (School Food Service Branch) (SFSB) makapasayon sa proseso alang sa espesyal nga mga akomodasyon sa pagkaon. Kini nagsiguro nga ang giusab nga pagkaon mabayran ug makaabot sa mga sukdanan sa nutrisyon nga medikal nga angay alang sa bata.

SEKSYON IV. DUGANG NGA MGA PALISIYA SA ESPESYAL NGA DIETARY NGA AKOMODASYON

Mga Butang ug Pagkaon nga Gihatag sa Pamilya

Ang SFSB nagkinahanglan nga ang tanang pagkaon ug ilimnon nga gitipigan ug giandam alang sa mga programa sa nutrisyon sa eskwelahan paliton gikan sa SFSB ug gikan sa usa ka giaprobahan nga tinubdan. Ang mga eskwelahan usahay makadawat og mga hangyo sa pagtipig ug/o pagpainit, ug pag-

alagad sa mga pagkaon sa kusina sa eskwelahan nga dal-on sa mga pamilya ug ipadala para konsumo sa ilang anak. Walay pagkaon gikan sa balay ang dawaton sa mga staff sa Serbisyo sa Pagkaon sa Eskwelahan nga init ug i-serve o tipigan ug i-serve.

Pagbayad ug Gasto sa Pagkaon

Ang mga bayad alang sa mga pagkaon nga gisilbi sa mga kwalipikado nga mga bata giangkong sa parehas nga rate sa pagbayad sama sa mga pagkaon nga nagtagbo sa mga sumbanan sa pagkaon sa USDA. Ang mga bata nga adunay espesyal nga mga panginahanglanon sa pagkaon nga nanginahanglan mga pagbag-o sa pagkaon dili mahimong mabayran nga labi pa alang sa ilang mga pagkaon kaysa sa ubang mga bata. Kung ang bata kuwalipikado alang sa libre o pagkunhod sa presyo nga mga pagkaon, ang bayad alang sa giusab nga mga pagkaon parehas usab.

Update sa Espesyal nga Panginahanglan sa Medikal nga Porma (Attachment J-1)

Ang tanan nga mga pagbag-o sa order sa pagkaon sa estudyante kinahanglan nga isulat sa usa ka giila nga awtoridad sa medisina. Ingon nga ang mga panginahanglan sa pagkaon mahimong mausab sa paglabay sa panahon, kini nagsiguro nga ang impormasyon sa pagkaon sa file mao ang kasamtangan. Nota: Sa bisan unsa nga kahimtang kinahanglan nga bisan kinsa gawas sa giila nga awtoridad sa medisina magbag-o o magbag-o sa usa ka reseta sa pagkaon o order sa medikal.

Pagbalhin sa mga Eskwelahan

Kung ang usa ka estudyante mobalhin sa panahon sa tuig sa pagtungha ug walay mga pagbag-o sa kasamtangan nga Attachment J-1 nga naa sa file, ang umaabot nga eskwelahan kinahanglan nga direktang magpahibalo sa SFSB sa pagbalhin aron kini mabutang.

Ang pagbansay alang sa mga staff sa cafeteria sa umaabot nga eskwelahan mahimo'g kinahanglan nga mahitabo, busa, ang espesyal nga akomodasyon sa pagkaon mahimong dili ipatuman sa diha nga ang estudyante mobalhin.

Attachment J-1 Issuance

Kung labaw sa usa ka espesyal nga hangyo sa pagkaon ang gisumite para sa usa ka estudyante sa parehas nga tuig sa pagtungha, ang pagkaon ibase lamang sa impormasyon nga gihatag sa **pinakabag-ong** Attachment J-1 form.

Ang nauna nga mga form mahimong dili balido.

SEKSYON V. MGA GIYA ARON KOMPLETUHON ANG ATTACHMENT J-1 NGA PORMA

Ginikanan/Tigbantay & Eskwelahan: Ang **Espesyal nga Dietary nga Panginahanglan Medical nga Porma (Attachment J-1)** nagtabang sa mga eskwelahan sa paghatag ug mga pagbag-o sa pagkaon alang sa mga estudyante nga nanginahanglan niini. Ang pagkompleto sa tanang butang magtugot sa distrito sa eskwelahan sa imong anak sa paghatag og luwas, angay nga mga pagkaon para sa imong anak samtang anaa sa eskwelahan.

Ang mga staff sa eskwelahan dili makausab sa mga texture sa pagkaon, makahimo og mga substitusyon sa pagkaon, o makausab sa mga pagkaon sa imong anak sa eskwelahan nga wala ang tanang impormasyon nga nasulat niini nga porma. Ang mga nota, mga sulat, ug/o mga komento nga gisulat sa mga porma sa reseta dili mahimong dawaton puli sa Attachment J-1. Dugang pa, ang mga espesyal nga pagkaon nga akomodasyon dili mahimong ibase sa sinulat o berbal nga komunikasyon gikan sa usa ka ginikanan/tigbantay.

Palihug sunda ang mga lakang sa ubos aron makasugod:

1. Kompletuhon sa ginikanan/tigbantay ang tanang butang sa **BAHIN I**, lakip ang ngalan sa estudyante sa ibabaw sa panid 3.
2. Kung kompleto na, dad-on sa ginikanan/tigbantay ang Attachment J-1 sa giila nga medikal nga awtoridad sa bata aron makompleto siya. **BAHIN II**.
3. Ibalik sa ginikanan/tigbantay ang nahuman nga Attachment J-1 sa eskwelahan. Kini nagsiguro nga ang eskwelahan adunay orihinal nga kopya sa porma.
4. Ang eskwelahan nagpadala sa SFSB og kopya sa porma diin kini susihon.

Giila nga Medical nga Awtoridad: Kini nga porma makatabang sa mga eskwelahan sa paghatag og mga kausaban sa pagkaon alang sa mga estudyante nga nagkinahanglan niini. Ang pagkompleto sa tanan nga mga butang nagpahapsay sa episyente nga pag-atiman alang sa estudyante.

Ang eskwelahan dili makausab sa mga tekstura sa pagkaon, makahimo sa pag-ilis sa pagkaon, o makausab sa pagkaon sa estudyante sa eskwelahan nga walay tukma nga pahayag gikan sa ginikanan. Ang mga pagbag-o sa pagkaon gipatuman base sa medikal nga pagtasa ug pagplano sa pagtambal ug kinahanglan nga sertipikado sa usa ka giila nga awtoridad sa medisina.

Palihug basaha ang Attachment J (Seksyon I, II, III) ug kompletoha ang Attachment J-1.

Kinahanglang tagdon sa awtoridad sa medisina ang mosunod sa imong pagkompleto **BAHIN II** sa Attachment J-1:

1. Kompletoha ang tanang butang sa BAHIN II. Tinoa kung kini usa ka "Bag-o" o "Gi-usab" nga order sa pagkaon (tan-awa ang ibabaw sa porma);
2. Mahimong espesipiko kutob sa mahimo mahitungod sa kinaiya sa pisikal o mental nga impairment sa bata nga nagpugong sa iyang pagkaon ug unsa ang kinahanglan nga buhaton aron ma-accommodate;
3. Kung ang imong assessment sa bata dili makahatag og igong impormasyon aron makahimo og determinasyon mahitungod sa mga substitusyon sa pagkaon, pagbag-o sa pagkamakanunayon, o uban pang mga restriksyon sa pagkaon, palihog i-refer ang bata/pamilya sa tukma nga feeding o allergy specialist aron makompleto ang Attachment J-1;
4. Kung naggamit ug bisan unsang nauna ug/o kasamtangan nga mga ebalwasyon sa pagpakaon/nutrisyon, mga plano sa pag-atiman, o uban pang importanteng dokumentasyon, reperensiya sa Attachment J-1, ug
5. Mahimong available sa pagkonsulta sa team sa eskwelahan sa bata samtang ilang gipatuman ang plano sa pag-atiman sa pagpakaon/nutrisyon.

SEKSYON VI. MGA PAMAAGI SA PAGPANALIPOD

Para sa bisan unsang pangutana o kabalaka sa katungod sa sibil, palihug adto sa website sa ubos: <http://www.hawaiipublicschools.org/ConnectWithUs/Organization/OfficesAndBranches/Pages/RCO.aspx>

Mga Reperensiya:

Pag-akomodar sa mga Bata nga adunay Espesyal nga Dietary nga Panginahanglan sa Mga Programa sa Nutrisyon sa Eskwelahan: Giya para sa Staff sa Serbisyo sa Pagkaon sa Eskwelahan (Guidance for School Food Service Staff).

U.S. Departamento sa Agrikultura (Department of Agriculture), Revised Fall 2001.

Pag-akomodar sa mga Disabilidades sa mga Programa sa Pagkaon sa Eskwelahan: Giya ug Mga Pangutana ug Tubag (Q&As) SP 26-2017 April 25, 2017.

Americans with Disabilities Act of 1990 (ADA) and the ADA Amendments Act of 2008 (Public Law 110-325). <http://www.ada.gov/pubs/ada.htm>

Giya nga May Kalabutan sa Americans with Disabilities Amendments Act (ADAAA). SP 36-2013, CACFP 10-2013, SFSP 12-2013. April 26, 2013.

Mga Indibidwal nga adunay Disabilities Education Act (Individuals with Disabilities Education Act) (IDEA) <http://idea.ed.gov/>

Mga Pagbag-o sa Pag-akomodar sa mga Disabilidades sa Mga Programa sa Pagkaon sa Eskwelahan. SP 59-2016. September 27, 2016.

Mga Pahayag nga Nagsuporta sa Akomodasyon alang sa mga Bata nga adunay mga Disabilidades sa mga Programa sa Nutrisyon sa Bata. SP 32-2015, SFSP 15-2015, CACFP 13-2015. March 30, 2015.

Kahulugan sa Ahensya sa Estado alang sa Giila nga Awtoridad sa Medisina. Opisina sa Hawaii Mga Programa sa Nutrisyon sa Bata Standard Operating

nga mga Pamaagi (Office of Hawaii Child Nutrition Programs Standard Operating Procedures). Septyembre 2015.

Pagpanalipod sa mga Estudyante nga adunay mga Disabilidades <http://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/504faq.html>

Subay sa pederal nga balaod sa katungod sa sibil ug sa mga regulasyon ug mga palisiya sa katungod sa sibil sa US Departamento sa Agrikultura (Department of Agriculture) (USDA), kini nga institusyon gidid-an sa pagpihig base sa rasa, kolor, nasudnong gigikanan, sekso (lakip ang gender identity ug sexual orientation), disability, edad, o panimalos o panimalos alang sa naunang kalihokan sa katungod sa sibil.

Ang impormasyon sa programa mahimong magamit sa mga pinulongan gawas sa English. Ang mga tawo nga adunay mga kakulangan nga nangingahanglan og alternatibong paagi sa komunikasyon aron makakuha og impormasyon sa programa (pananglitan, Braille, dako nga print, audiotape, American Sign Language), kinahanglan nga mokontak sa responsable nga estado o lokal nga ahensya nga nagdumala sa programa o sa TARGET Center sa USDA sa (202) 720- 2600 (tingog ug TTY) o kontak ang USDA pinaagi sa Serbisyo sa Federal Relay sa (800) 877-8339.

Para magpasaka og reklamo sa diskriminasyon sa programa, kinahanglang mokompleto ang usa ka Complainant og Form AD-3027, USDA Porma sa Reklamo sa Diskriminasyon sa Programa (Program Discrimination Complaint Form) nga mahimong makuha online sa: <https://www.usda.gov/sites/default/files/documents/USDA-OASCR%20P-Complaint->

Form0508-0002-508-11-28-17Fax2Mail.pdf, gikan sa bisan unsang opisina sa USDA, pinaagi sa pagtawag sa (866) 632-9992, o pinaagi sa pagsulat sa usa ka sulat nga gitumong sa USDA. Kinahanglang adunay sulod ang sulat sa ngalan sa nagreklamo, adres, numero sa telepono, ug usa ka sinulat nga paghulagway sa giingong diskriminasyon nga aksyon sa igo nga detalye aron ipahibalo sa Assistant Secretary for Civil Rights (ASCR) mahitungod sa kinaiya ug petsa sa giingong paglapas sa katungod sa sibil. Ang nahuman nga AD-3027 nga porma o sulat kinahanglang isumite sa USDA pinaagi sa:

1. mail:

U.S. Department of Agriculture

Office of the Assistant Secretary for Civil Rights

1400 Independence Avenue, SW Washington, D.C. 20250-9410; o

2. fax:

(833) 256-1665 o (202) 690-7442; o

3. email:

program.intake@usda.gov